

нае каханне маладых людзей, раздзелены класавымі межамі. В. зазнаў уплыў гіст. школы і пострамантызму, яго творам уласцівыя актуальнасць праблематыкі, публіцыстычнасць. *В.В. Саладоўнікаў.*

ВЯЖУЧЫЯ РЭЧЫВЫ ў будаўніцтве, рэчывы, якія пераходзяць з вадкага або цестападобнага стану ў каменепадобны і звязваюць пры гэтым змешаныя з імі *запаўняльнікі* ці змацоўваюць камяні. Бываюць неарганічныя (мінеральныя) і арганічныя. Выкарыстоўваюцца для вырабу *бетону* і *будаўнічых раствораў*, гідра-, цепла- і гукаізаляцыйных матэрыялаў і вырабаў, канструкцыйных і дэкар. пластыкаў і інш.

Неарганічныя В. р. — парашкападобныя рэчывы, здольныя пры змешванні з вадой утвараць пластычную кансістэнцыю і цвярдзець. Бываюць: гідраўлічныя, якія пасля змешвання з вадой цвярдзеюць і захоўваюць трываласць на паветры і ў вадзе (*партландцэмент* і яго разнавіднасці, пуцаланавыя, шлакавыя і гліназёмістыя *цэменты*, *гідраўл. вапна* і інш.); паветраныя, якія цвярдзеюць і захоўваюць трываласць толькі на паветры (гіпса-

віды В. вядомы пад назвамі *бераст*, *карагач*, *лём* і інш. Пашыраны пераважна ва ўмераным поясе Паўн. паўшар'я. На Беларусі 4 віды: В. гладкі, або звычайны (*U. laevis*); голы, або горны (*U. glabra*); малы, або грабалісты, *бераст*, *карагач* (*U. minor*); шурпаты (*U. scabra*). Растуць як *дамешак* у падросце і другім ярусе пераважна ў шыракалістых лясах на глебах з праслойкамі карбанатаў, асабліва ў далінах рэк. У паўд. раёнах трапляецца разнавіднасць В. малага з коркавымі нарасцямі на ствалах і галінках, якую іншы раз разглядаюць як асобны від — В. *коркавы* (*U. suberosa*). У Цэнтр. бат. садзе АН Беларусі інтрадукаваны 10 відаў, з іх у зялёным будаўніцтве выкарыстоўваюцца В. *амерыканскі* (*U. americana*), *прысідзісты* (*U. ruscifolia*) і *чырвоны* (*U. rubra*).

Лістападныя, рэдка шматгадовазясненныя аднадомныя вэтрапапулярныя дрэвы і кусты з шырокацыліндрычнай густой кронай. Лісце сучэльнае, чаргаванае, двухзубчастае з ланцэтнымі прылісткамі. Кветкі двухполыя, дробныя, непрыкметныя, у пучках або галоў-

шмат садовых формаў. Драўніна ідзе на стлярныя вырабы, вытв-сць мэблі і інш. Добрыя дубільнікі, меданосы і перганося.

ВЯЗАЛЬНАЯ МАШЫНА, гл. *Трыкатажная машына*.

«ВЯЗАНКА», бел. народны танец. Фігуры разнастайных полек («Полька з падскокам», «Полька дробная», «Полька

М.І. Вядута.

оаоская», «Полька ўпрыскуды», «Полька на загонах», «Вуж», «Мяцеліца») у ім як бы звязваюцца паміж сабой жарт. прыпеўкамі. Муз. памер 2/4. Тэмп хуткі. Зафіксавана ў 1940-я г. ў Ланскім с/с Нясвіжскага р-на, увайшла ў рэпертуар танц. калектываў Беларусі.

Л.К. Алексютовіч.

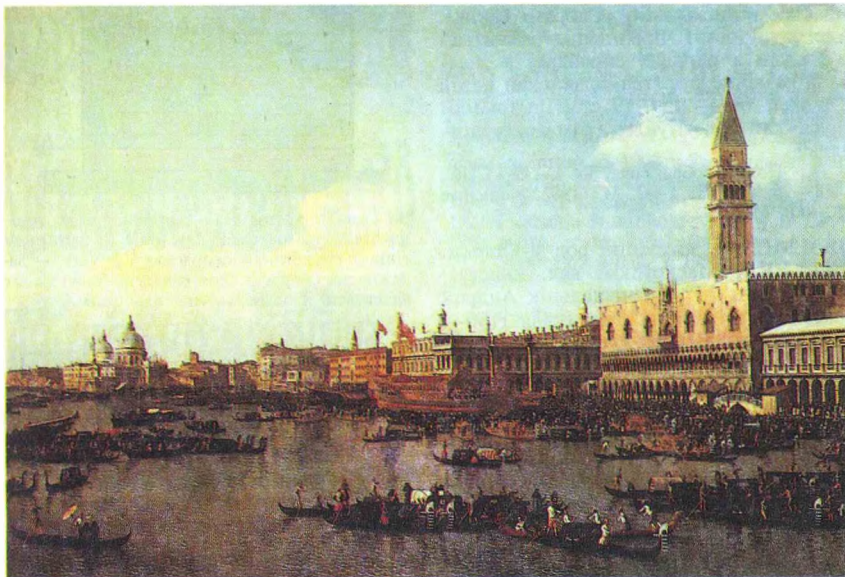
ВЯЗАННЕ, від тэкстыльнага пляцення з сучэльнай ніткі, выгнутай у петлі, якія злучаюцца паміж сабой у падоўжным і папярочным напрамках, утвараючы эластычнае палатно — *трыкатаж*; вытворчасць трыкат. вырабаў; від *народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва*. Адрозніваюць В. ручное і машынае. Прамежкавае месца займае В. з дапамогай ручных вязальных апаратаў рознай ступені складанасці.

Існуюць 2 асн. спосабы В.: правязванне пяці з адначасовым яе закрываннем (В. *кручком*) і правязванне рада *незакрытых петляў* з наступным іх закрываннем (В. *пруткамі* або з дапамогай прыстасаванняў у выглядзе ліштваў з калкамі). На Беларусі В. *кручком* і пруткамі вядомае з 18 ст., да 20 ст. цалкам выцесніла захаванае яшчэ ад бронзавага веку іголкавае пляценне. Камбінацыі розных прыёмаў В. даюць магчымасць ствараць багатыя структурна-каляровыя эфекты трыкат. вырабаў. Найб. прыдатныя для В. ніткі льняныя, баваўняныя, ваўняныя, з хім. валокнаў і змешаныя. Тонкім метал. кручком вяжуць карункі, карункавыя прошвы і падзоры для ручнікоў і білізны, сурвэткі, абрусy, пакрывалы, адзенне і дэталі да яго; тоўстым драўляным кручком — палавікі і дыванкі. Пруткамі (метал., пластмасавыя) вяжуць сукенкі, блузкі, шарсіянныя жакеты, джэмперы, хусткі, шапкі, пальчаткі, панчохі і інш. вырабы.

Машыннае В. на *трыкатажных машынах* бывае 2 тыпаў: папярочнавязальнае (кулірнае) і асновавязальнае. Выкарыстоўваюць у вытв-сці адзення, білізны, галантарэйных і швейных вырабаў (гл. *Трыкатажная прамысловасць*).

А.У.Лось.

ВЯЗАНЬ, вёска ў Дзяржынскім р-не Мінскай вобл., на аўтадарозе Мінск—

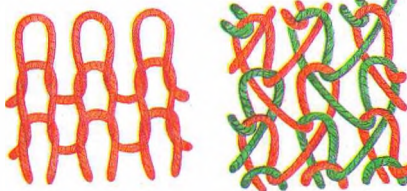
Да арт. Вядута. А.К. Аналетта. Буцэнтаўр рыхтуецца адплыць ад мола ў дзень Узнясення. Каля 1740.

выя і магнезійныя рэчывы, паветр. вапна і інш.); аўтаклаўнага цвярдзення, якія эфектыўна цвярдзеюць толькі пад ціскам у аўтаклавах (вапнава-крэменязёмістыя і вапнава-нефелінавыя вяжучыя, пясчанысты партландцэмент і інш.). Арганічныя В. р. — цвёрдыя або вязкавадкія прыродныя ці штучныя *высокамалекулярныя злучэнні*, здольныя пад уплывам фіз.-хім. працэсаў пераходзіць у цвёрды або малапластычны стан. Падзяляюцца на бітумныя (гл. *Асфальт*, *Бітумы*), дэгіцевыя і палімерныя (гл. *Палімеры*). У састаў В.р. уводзяць дабаўкі, якія паліяпшаюць іх якасць або надаюць новыя ўласцівасці. На Беларусі ёсць значныя паклады сыравіны для атрымання В.р. (гл. *Будаўнічых матэрыялаў прамысловасць*).

Г.І. Леановіч.

ВЯЗ, л ё м (*Ulmus*), род кветкавых раслін сям. вязавых. Каля 45 відаў. Многія

ках. Цвітуць ранняй вясной да распускання лісця. Плод — сухі сіценуты крылападобны арэшак (крылатка). Выкарыстоўваюцца для азелянення і ў дэкар. садоўніцтве, добра пераносяць падстрыганне, перасадку, маюць

Тыпы машыннага вязання: 1 — папярочнае (кулірнае); 2 — асновавязальнае.